

Folinic acid, fluorouracil и oxaliplatin (FOLFOX) при тумори на жлъчните пътища

Ако Вашият лекуващ лекар ви препоръча комбинирана терапия с folinic acid (Калциев фолинат), fluorouracil (Флуороурацил) and oxaliplatin (Оксалиплатина) (FOLFOX(ФОЛФОКС)) за лечение на Вашето онкологично заболяване, тук може да намерите важна информация, свързана с тези лекарства и страничните им ефекти.

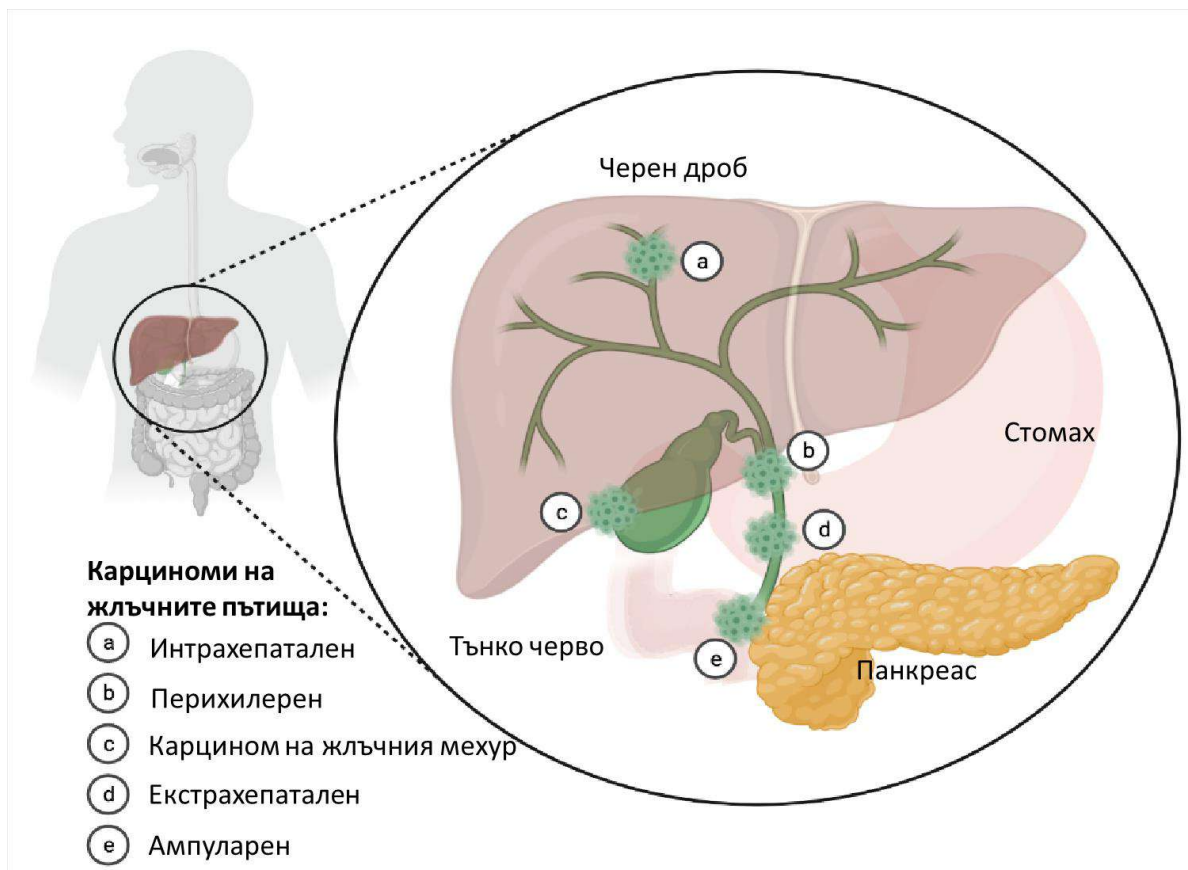
Тумори на жлъчните пътища

Туморите на жлъчните пътища могат да се развият от клетки (наречени холангиоцити), които нормално образуват стените на жлъчната система тази част на картинката отдолу, отбелязана в зелено). Жлъчните каналчета са малки тръбички, през които преминава жлъчка – течност, която служи при храносмилането и преминава от черния дроб и жлъчния мехур до тънкото черво.

Туморите/Карциномите на жлъчните пътища са холангиокарциномът (холангиоцелуларният карцином), карциномът на жлъчния мехур и ампуларният карцином.

- Холангокарциномът (холангиоцелуларният карцином) – познат още като карцином на жлъчните пътища. Този тумор се разделя на три основни подвида в зависимост от това, от коя част на жлъчните пътища произлиза:
 - Интрахепатален холангиокарцином – тогава, когато туморът се развива вътре в черния дроб.
 - Перихепатален холангиокарцином – тогава, когато туморът се развива от жлъчните пътища (дуктуси или още тръбички) в областта, в която непосредствено излизат от черния дроб.
 - Дистален/Екстрахепатален холангиокарцином – тогава, когато се развива от жлъчните канали, разположени по-далече от черния дроб.
- **Карцином на жлъчния мехур** – произхожда от клетките, покриващи стените на жлъчния мехур.
- **Ампуларен карцином** – произхожда от клетките, формиращи областта на връзката между жлъчните пътища и тънкото черво.

Вие сте получили тази брошура, тъй като сте диагностициран с карцином на жлъчните пътища. Може да обсъдите с вашият онколог кой точно вид тумор на жлъчните пътища имате и колко напреднало е заболяването.

Какво представлява режимът FOLFOX (ФОЛФОКС)?

FOLFOX (ФОЛФОКС) е химиотерапевтична комбинация, състояща се от с folinic acid (Калциев фолинат), fluorouracil (Флуороурацил) and oxaliplatin (Оксалиплатина).

Fluorouracil(Флуороурацил) и Oxaliplatin(Оксалиплатина) са две химиотерапевтични лекарства, които убиват туморните клетки като повлияват на процесите на клетъчна репликация (размножаване на клетките). Тъй като могат да увредят и нормалните клетки, лекарствата може да предизвикат и някои странични реакции.

Как се прилага режимът FOLFOX (ФОЛФОКС)?

FOLFOX(ФОЛФОКС) се прилага венозно (през вена) чрез т.нар PICC катетър (периферно поставен централен катетър). PICC катетъра е тънка тръбичка, която се помещава във вена под кожата на ръката и достига до венозен съд в гръдната кухина, и която остава през целия период на лечение по схема FOLFOX (ФОЛФОКС). След края на химиотерапията PICC катетра ще бъде премахнат.

За да се осигури добрата работа на PICC катетъра, той ще бъде промиван веднаж седмично. Това обичайно се прави от вашата медицинска сестра. Редовната грижа за вашия PICC катетър ще го предпази от запушване или блокиране. Важно е да поддържате вашия PICC катетър чист и да следите за каквито и да е знаци за инфекция (подуване, зачервяване или пулсации) докато сте вкъщи.

Ще получавате вашето лечение по схема FOLFOX(ФОЛФОКС) в болницата, в отделението по онкология, като ще продължите да получавате вливане и във вкъщи посредством малка помпа. Малката помпа е свързана а с PICC катетъра и позволява инфузията на Fluoruracil (Флуороурацил) в кръвообращението да продължи около един ден (22 часа) докато сте си

вкъщи. След 22 часа ще се върнете в болницата, за да се свали помпата. Ако вашата мед. сестра ви е обяснила как безопасно да свалите помпата и ако вие се чувствате уверени, може да го направите сами. Има възможност и локалната сестра да ви посети вкъщи, за да премахне помпата.

Вашият лекар ще определи точната доза на лекарствата от схемата FOLFOX(ФОЛФОКС) като вземе предвид множество фактори вкл. вашия ръст, тегло, възраст, общо състояние и съпътстващи заболявания.

Схемата FOLFOX (ФОЛФОКС)

Лечението по схема FOLFOX(ФОЛФОКС) се провежда на цикли/курсове. Стандартно режимът FOLFOX(ФОЛФОКС) се провежда на 2 седмични интервали, включващи един ден химиотерапия през седмица.

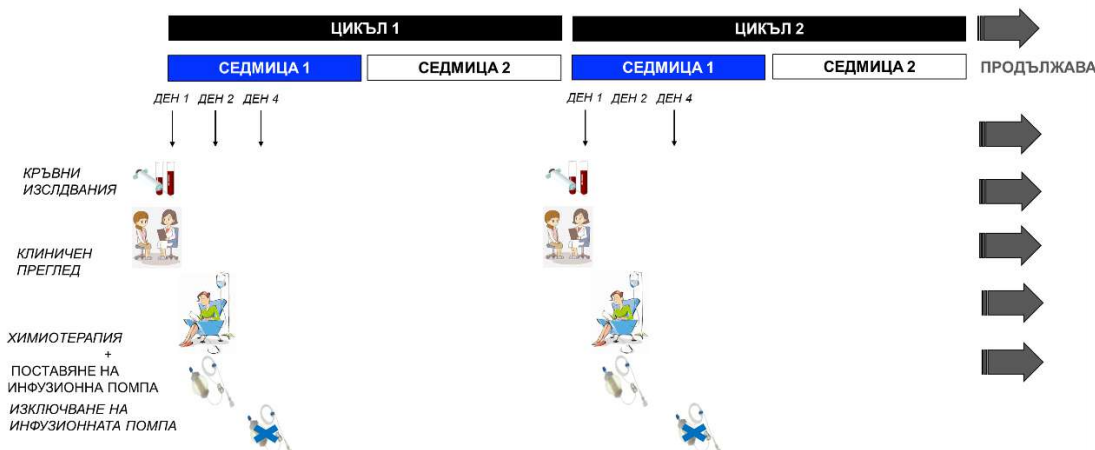
Преди започване на всеки курс химиотерапия ще ви бъде взета кръв за лабораторни изследвания и лекуващият ви екип ще ви прегледа за да прецени дали сте в достатъчно добро състояние, за да преминете през лечението. Важно е да споделите всякакви симптоми и оплаквания, които имате от последната визита насам, за да може дозата/схемата на лечение да бъде нагласена и персонализирана да отговаря специално за вас и вашите потребности.

Вашият лекар може да помоли да проведете необходимите кръвни изследвания при вашия личен лекар денят преди визитата ви за химиотерапия.

На Ден 1 на първата седмица на всеки цикъл химиотерапия ще посетите болничното заведение и ще се срещнете с лекуващия екип за преглед и за вземане на кръв за лабораторни изследвания. Ще се върнете след 1 или 2 дни, за да проведете лечението, когато е възможно да не се срещнете с лекар освен, ако нямате проблем. Инфузията на химиотерапията продължава 2-3 часа. В края на вливането мед. Сестра ще ви постави малка инфузионна помпа към вашия PICC катетър, от където ще се освобождава лекарство за 22 часа. Ще си отидете вкъщи с помпата. Когато вливането приключи на Ден 2 може да бъдете помолени да се върнете в болницата, за да ви бъде откачена помпата. Ако мед. сестра ви е обяснила как безопасно да свалите помпата и вие се чувствате достатъчно сигурни в това, може и вие сами да откачите помпата вкъщи.

Не се налага да оставате в болница.

Схема FOLFOX (ФОЛФОКС): 1 седмица терапия, 1 седмица почивка

Продължителност на лечението по схема FOLFOX (ФОЛФОКС)

Вашият лекуващ лекар ще обсъди продължителността на лечението с вас. Най-общо един курс FOLFOX (ФОЛФОКС) е на дву-седмични интервали. Ако понасяте лечението добре, може да се проведат 12 курса. Ще получите поне 3 месеца лечение преди вашият лекуващ лекар да назначи контролен скенер, за да разбере дали химиотерапията има ефект. Ако скенера на първите 3 месеца от лечението покаже, че заболяването е стабилно или има намаляване на размера на тумора, вашия лекуващ лекар може да ви препоръча да продължите с лечението за още 3 месеца. След първите 6 месеца от терапията вашият лекар ще обсъди с вас дали е възможно да имате почивка от лечението или е необходимо да продължите с него.

Какви са страничните ефекти на лечението по схема FOLFOX (ФОЛФОКС)?

Има известни странични ефекти при това лечение, но при вас може да не се появи нито едно от тях. Това не означава, че терапията не действа. Няма зависимост между появата или тежестта на страничните ефекти и ефикасността на лекарствата.

При вас може да се появят някои от страничните ефекти, но е слабо вероятно да получите всички такива. Запомнете, че началото, продължителността и тежестта на страничните ефекти са често предвидими, като почти винаги са обратими и, с изключение на някои свързани с Oxaliplatin (Оксалиплатина), изчезват напълно след спиране на лечението. Въпреки това, тяхната честота и тежест варира при различните хора.

Както много други химиотерапевтични лекарства Fluorouracil (Флуороурацил) и Oxaliplatin (Оксалиплатина) убиват туморните клетки поради способността им да спрат разделянето и размножаването им. За съжаление, химиотерапевтичните лекарства не могат да разпознаят нормалните от туморните клетки. Поради това химиотерапията може да убие и нормални клетки, които се делят бързо като кръвните клетки, клетки в устната кухина, стомаха, червата и на други места, което е и причина за някои от страничните им ефекти. Когато се спре лечението, нормалните клетки се възстановяват и са здрави.

Има много лекарства, които могат да бъдат взимани по време на химиотерапевтичното лечение за контрол и намаляване риска от поява на възможните страничните реакции.

Някои от най-честите странични ефекти на лечението по схема FOLFOX (ФОЛФОКС)

Хематологична токсичност: страничен ефект, отразяващ се върху клетките на кръвта

- **Ниска бройка на белите кръвни клетки и риск от инфекции**

Химиотерапията често води до намаляване на бройката на белите кръвни клетки, които спомагат за борбата с инфекциите. Ако тяхната бройка е твърде ниска (състояние, което се нарича *неутропения*) може да сте в по-висок риск от развитие на инфекции. В тези случаи е важно да се избягат ситуации, увеличаващи риска от инфектиране, като например да сте в големи групи от хора и покрай болни хора.

Тъй като белите кръвни клетки обичайно достигат най-ниски стойности между 9 и 14 ден от лечението, през този период е особено важно да избягвате риска от инфекции.

Намалението на белите кръвни клетки е от особено значение по време на лечението и вашият лекар ще проверява техните стойности преди всеки следващ курс химиотерапия, за да се увери, че тяхната бройка е достатъчна, за да ви предпази от инфекции докато провеждате химиотерапия.

Особено важно е да следите за всякакви знаци и симптоми на инфекция и да се свържете с болницата, ако развиете някои от следните състояния:

- Температура над 38°C (100.4°F), независимо от приема на парацетамол
- Ако рязко се почувствате зле и имате втрисане
- Ако се появи болка в гърлото, кашлица, диария, често уриниране
- **Ниски стойности на хемоглобина/червените кръвни клетки**
 - Химиотерапията може да намали стоностите на хемоглобина/червените кръвни клетки. Най-важната им роля е да пренасят кислород до всички части на организма. Ако има намалени стойности на хемоглобина/червените кръвни клетки (състояние наречено *анемия*), може да се чувствате отпаднали и да имате задух. Ако анемията е тежка, може да се наложи прием в болница и кръвопреливане.

- **Ниски стойности на тромбоцитите и риск от поява на кръвонасядания (синини) и кървене**

Химиотерапията може да намали бройката на тромбоцитите. Тромбоцитите подпомагат съсирването на кръвта. Ако тяхната бройка е твърде ниска (състояние което се нарича *тромбоцитопения*) е възможно да не може да се проведе химиотерапевтичното лечение и докторът да отложи поредния цикъл за кратък период от време до възстановяване на стойностите им.

Ако се появят синини/кръвонасядания или кървене от носа, венците, мали червени петна по кожата, моля информирайте вашия лекар.

Мравучкане или изтръпване на пръстите на ръцете и краката (периферна невропатия)

Oxaliplatin-базираната химиотерапия може да увреди нервите, като предизвика мравучкане, изтръпване или болка в областта на ръцете и краката. Мравучкането или изтръпването на пръстите на ръцете и краката може да наруши извършването на финни движения като връзване на обувки или закопчаване на копчета. Тези оплаквания могат да се появят от няколко дни до няколко седмици след началото на лечението и да продължат няколко месеца. Рядко, но изтръпването може да остане постоянно. Може да намерите по-долу специфични съвети за да намалите тези оплаквания, ако се появят.

Диария: необходимо е да се свържете с вашия лекуващ екип ако имате повече от 4 воднисти изхождания на 24 часа. Докторът ви ще ви предпише анти-диарийни таблетки. Помнете да пиете много вода, за да наваксите загубите на течности. Ако имате разстройство е добре да приемате храна с ниско съдържание на фибри и да избягвате сурови плодове, плодови сокове, зърнени закуски и зеленчуци. Може да помогне, ако избягвате приема на алкохол, кофеин, млечни продукти и храни с високо съдържание на мазнини.

Гадене: Понякога може да е съпроводено и с повръщане, но обичайно е добре контролирано от антиеметични лекарства. Може да получите гадене от няколко часа до няколко дни след

лечението. Важно е да взимате лекарства против гадене дори и да нямате оплаквания, тъй като е по-лесно да се профилактира появата на гаденето отколкото да се лекува след като се е появило. Свържете се с вашия лекар или мед. Сестра веднага, ако имате гадене/повръщане повече от веднаж дневно.

Разраняване на лигавицата на устнат кухина и афти:Трябва да измивате зъбите си след всяко хранене, за да избягвате развитието на микробна флора. За да избегнете разраняване на лигавицата на устната кухина или подпомогнете по-бързо заздравяване на появилите се афти, използвайте мека четка за зъби и изплаквайте устата си три пъти дневно с ½-1 чаена лъжица сода за хляб, разтворена във вода. Добре е да избягвате кисели храни като портокали, лимони и грейпфрут. Кажете на лекарят ви или мед. сестрата, ако имате афти, тъй като те могат да ви помогнат да ги лекувате и избегнете появата на нови такива.

Умора: много чест страничен ефект, който може да се засили по време на курса на лечение.

Намален апетит: Не се тревожете, ако не се храните много за ден-два.

Съсирване на кръвта: Свържете се с болничното заведение, където се лекувате, ако краката ви са подути, зачервени и възпалени или се появи остър епизод на задух.

Някои по-редки странични ефекти, свързани с лечението по схема FOLFOX (ФОЛФОКС)

Грипоподобни симптоми:Може да усетите такива по време или скоро след химиотерапия:

- Чувство на загряване, студ или втрисане
- Висока температура
- Главоболие
- Болки по мускулите
- Отпадналост

Алергични реакции:

Понякога такива реакции може да се случат по време или скоро след края на вливането на Oxaliplatin (Оксалиплатина). Най-често са леки, но може да протекат и тежко. Кажете веднага на вашия лекар или мед.сестра, ако рязко се появят някои от следните симптоми:

- Обрив
- Задух
- Зачервяване или подуване на лицето
- Загряване
- Замайване
- Внезапна нужда за уриниране

Екстреват (изтичане) на химиотерапията: Докато се провежда вливането, химиотерапията може да изтече извън вената и да увреди околните тъкани. Информирайте веднага медицинската сестра, ако усетите парене, болка, зачервяване или подуване около вената.

Запек: яденето на храни с високо съдържание на фибри (зеленчуци, плодове, пълнозърнест хляб) и пиенето на поне 2 литра вода може да ви помогне. Може да се нуждаете от лаксативи, ако продължи повече от два / три дни.

Замаяност: химиотерапията може да предизвика много замаяност (сънливост) и умора. Ако се чувствате много сънливи, не шофирайте и не работете с машини.

Главоболие: Ако се появи, може да вземете болкоуспокояващи като парацетамол.

Нарушения на съня: може да взимате таблетки за улесняване на заспиването, ако се налага.

Промени по кожата: Кожата ви може да бъде суха или да се появи обрив

Задръжка на течности: Може да напълнеете и лицето, глезените или краката ви да се подуят. Може да ви помогне да поставите краката си на възглавница. Отокът ще се подобри след края на лечението.

Косопад: косата ви може да изтънява, но е малко вероятно да загубите косата си.

Лекарства, с които да контролирате страничните ефекти.

Уверете се, че вашият лекар е запознат с всички странични ефекти, като имате. Има подходящи лекарства за контрол на появилите се оплаквания.

Трябва ли да продължавам да вземам обичайните си лекарства?

Да, трябва да продължите да приемате всички обичайни лекарства. Моля, докладвайте на вашия онкологичен екип за всички лекарства, които приемате, за да могат те да Ви посъветват.

Може ли да се ваксинирам срещу грип?

Да, препоръчва се да имате ваксинация срещу грип, преди да започнете химиотерапията. Ако вече сте започнали химиотерапията, моля, попитайте вашия лекар, който може да ви посъветва за най-подходящия момент за провеждане на ваксинацията.

Съвети по време на лечението:

- Пийте много течности (поне 2 литра на ден), за да защитите бъбреците си.
- Хранете се добре. Яденето по малко и на често може да помогне за намаляване на гаденето. Трябва да избягвате мазни или пържени храни. Можете да приемате лекарства против гадене, ако имате нужда.
- Избягвайте излагането на слънце. Използвайте слънцезащитен крем със защитен фактор SPF 15 (или по-висок) и защитно облекло.
- Почивайте си много.
 - За да се предпазите или намалите ефектите на мравучкане и изстръпване:

- Намалете излагането резки промени в температурата на ръцете и краката. Това може да бъде улеснено чрез използване на ръкавици през зимата при разходки навън и избягване на докосване или прием на замразени храни и напитки.
 - Използвайте ръкавици при готвене или работа в градината.
 - Поддържайте ръцете и краката си топли, използвайте обувки по мярка.
 - Внимавайте като боравите с топла вода, защото може да не усетите колко е гореща и да се изгорите.
 - Внимавайте, когато си режете ноктите.
 - Използвайте овлажняващи кремове за кожа поне два пъти дневно.
- Поддържайте у дома лекарствата, които може да са ви необходими, за да контролирате симптомите.
 - Може да почувствате сънливост или световъртеж; избягвайте шофиране или ангажиране със задачи, които изискват бдителност, докато се изясни ефектът от провежданата химиотерапия.
 - Използвайте електрическа самобръсначка при бръснене и мека четка за зъби, за да сведете до минимум кървенето.
 - Преди да започнете химиотерапия, уведомете Вашия лекар за всички лекарства, които приемате. Понякога нежеланите реакции могат да бъдат свързани с вашите лекарства, а не с химиотерапия.
 - Ако симптомите са тежки или не се подобряват след 24 часа, не се колебайте да се свържете с болницата.
 - Обърнете внимание на оплакванията, които може да са свързани с образуване на тромбози: болка, зачервяване, подуване на ръката или крака, задух или болка в гърдите. Ако имате някой от тези симптоми, свържете се с Вашия лекар.
 - Не провеждайте ваксинация без одобрението на Вашия лекар, докато сте на химиотерапия.
 - Ако сте жена в детородна възраст:
 - Информирайте Вашия лекар, ако сте бременна или може да сте бременна, преди да започнете това лечение.
 - Избягвайте забременяване по време на химиотерапия.
 - Не кърмете по време на химиотерапия.

Кога да се свържете с болницата?

Ако имате силно изразени оплаквания, които не се подобряват в рамките на 24ч, не се колебайте да се свържете с лечебното заведение, където се лекувате.

Контакт в болницата за спешни случаи:

.....

От къде мога да получа повече информация?

Ако искате да се информирате повече в тази област може да посетите сайта на европейската асоциация по Онкология ESMO Biliary tract cancer: Guide for Patients или сайтът на пациентската организация AMMF The Cholangiocarcinoma Charity .

Тук може да намерите ликовете към двете страници:

<https://www.esmo.org/for-patients/patient-guides/biliary-tract-cancer>

<https://ammf.org.uk/patient-guide/>